

การถอดองค์ความรู้ของ สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2566

ประเด็น ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของรางวัลเลิศรัฐ

“มังคุดแก้จน คนทำแปลงใหญ่มังคุดคิซมกัญ”

1. ความสำคัญ ที่มาของปัญหา และความท้าทาย

มังคุดเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและเป็นผลไม้ส่งออก ซึ่งจังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ปลูกมังคุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศ รวม 129,907 ไร่ ผลผลิต 146,375 ตัน มูลค่า 5,800 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร, 2563) อำเภอเขาคิชฌกูฏ ตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัดจันทบุรี เกษตรกรใหญ่มืออาชีพเกษตรกรรมทำสวนไม้ผล มังคุดเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอเขาคิชฌกูฏ มีพื้นที่ปลูก 20,401 ไร่ ผลผลิตรวม 21,000 ตัน จำนวนเกษตรกร 1,924 ราย มูลค่าปีละกว่า 600 ล้านบาท แต่เกษตรกรยังประสบปัญหา ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ราคาและปริมาณผลผลิตที่ไม่แน่นอน เกษตรกรต่างคนต่างขายผลผลิตไม่มีการรวมกลุ่ม และส่วนใหญ่เป็นการขายผลผลิตแบบคละเกรด ทำให้เกิดการกดราคาจากผู้รับซื้อผลผลิต ผลผลิตราคาตกต่ำ ขาดความรู้ด้านการจัดการผลผลิตและความรู้ด้านการตลาด ทำให้มีการโค่นมังคุดไปปลูกพืชอื่นทดแทน จากปัญหาดังกล่าว สำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ และสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ได้วางแผนการดำเนินงาน โดยส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพให้กับเกษตรกร และส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร โดยให้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ตั้งแต่ ปี 2559 ใช้ชื่อ กลุ่มแปลงใหญ่มังคุดเขาคิชฌกูฏ เสริมความเข้มแข็งของกลุ่มโดยจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตและบริหารจัดการกลุ่ม วางแผนการตลาดรูปแบบใหม่ จากเดิมที่เกษตรกรต่างคนต่างขาย ขายคละเกรด มาเป็นตลาดประมูล มีการคัดแยกเกรดผลผลิตมังคุดแต่ละเกรด ซึ่งตามบริบทของเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่มักชอบทำอะไรที่รวดเร็ว เรียบง่ายไม่ซับซ้อน ไม่ค่อยชอบการรวมกลุ่ม การทำตลาดประมูลมีการคัดแยกเกรดผลผลิต จึงเป็นการทำการตลาดใหม่ที่มีความท้าทายว่าจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติความคิดของเกษตรกรได้หรือไม่ ภายหลังเมื่อสำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏได้เข้าไปส่งเสริมจึงมีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีการถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน ทำให้ผลผลิตมีการพัฒนามากขึ้น และได้มีการนำระบบตลาดประมูลมาใช้ มีการคัดแยกเกรดผลผลิต ซึ่งช่วยให้เห็นความแตกต่างด้านราคา ขายผลผลิตได้ทุกเกรดคุณภาพ ขายได้ราคาเพิ่มมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการรวมกลุ่ม ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การตลาด มีการผลิตที่มีคุณภาพมากขึ้น มีเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นจากเดิมสมาชิก 33 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 63 ราย และเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่

2. แนวทางการดำเนินงาน

ด้านการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ซึ่งในช่วยปีแรกกลุ่มยังไม่มี ความเข้มแข็ง สำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ และสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ต้องเข้าไปช่วยประสานการทำงานโดยยึดหลัก “ประสานงาน ต้องประสานคน ประสานคน ต้องประสานใจ” เข้าไปช่วยประสานงานการจัดการองค์ความรู้ต่างๆ ด้านการจัดการวิทยากร การศึกษาดูงานด้านการตลาด โดยประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการส่งออกทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งประสานเครือข่ายแปลงใหญ่ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรีและ สำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ ได้เข้าไปส่งเสริมการดำเนินงาน โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้รูปแบบ T&V System (Training & Visit) มีการดำเนินงาน ดังนี้

1.) ถ่ายทอดความรู้ (Training) อบรมถ่ายทอดความรู้จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร จัดทำแผนรายบุคคล (IFPP) และรายกลุ่ม วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มเพื่อใช้วางแผนการดำเนินกิจการ

2.) เยี่ยมเยียน (Visit) ลงพื้นที่เยี่ยมเยียนทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ติดตามโครงการ สถานการณ์การผลิต ตรวจสอบแปลง GAP การดำเนินงานของกลุ่ม ร่วมแก้ปัญหาและบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ

3.) สนับสนุน (Supporting) ให้การสนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยีด้านการผลิต ปัจจัยการผลิต อาคาร เครื่องจักรกลการเกษตร วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตทั้งต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

4.) นิเทศงาน (Supervision) ติดตามผลการดำเนินงานว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคด้านใด พร้อมแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.) จัดการข้อมูล (Data management) ส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบทั้งฐานข้อมูลสมาชิก ข้อมูลผลผลิต นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการดำเนินงานและบูรณาการเชื่อมโยงกับเครือข่าย และหน่วยงานอื่นๆ

รูปแบบ เทคนิค และกระบวนการทำงาน

1. สร้างความเข้าใจปรับทัศนคติของสมาชิก โดยเน้นการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม จัดทำข้อมูลพื้นฐาน มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง วางแผนหลักสูตรการอบรม มีการระดมทุน และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน

2. วางแผนอบรมให้ความรู้ โดยเน้นวัตถุประสงค์ 5 ด้าน ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพ มีการบริหารจัดการร่วมกัน และด้านการตลาด ซึ่งด้านการตลาด จะมีการจัดเก็บข้อมูล วางแผนการผลิต และนำข้อมูลมาใช้ประมวลผลวางแผนการผลิตและการดำเนินงาน อบรมให้ความรู้ด้านการตลาด จัดหาและสนับสนุน เครื่องจักรและอุปกรณ์ ประสานงานเครือข่าย และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม

3. ประสานงาน สมาชิก เครือข่ายแปลงใหญ่ และหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ เช่นหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปรษณีย์ หน่วยงานเอกชน ธนาคาร มหาวิทยาลัย และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ในการจัดฝึกอบรม และสนับสนุนในด้านต่างๆ ซึ่งในแต่ละปีมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

ปี 2559 เป็นปีเริ่มแรกที่มีการจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่ ได้เข้าส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่ม จัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มและสมาชิก และมีการจัดประชุมสมาชิกร่วมกันมีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ ประชุมวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม พบว่าปัญหาที่จำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการแก้ไข คือ การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม จึงกำหนดให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้งโดยเข้าไปร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง ส่งเสริมให้มีการรวมทุน และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนมั่งคุดแปลงใหญ่คิซมัญญ (KMK) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น อาทิตเซน สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์, มหาวิทยาลัยในพื้นที่ ในการจัดอบรมให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ ในการพัฒนาความรู้ให้กับสมาชิก ตรวจสอบแปลงเบื้องต้น เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP ร่วมกันวางแผนเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

ปี 2560 สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยมัญญ ได้ส่งเสริมกลุ่มให้ดำเนินการจัดประมุลผลผลิตมั่งคุดขึ้นเป็นครั้งแรก และถือเป็นแห่งแรกในจังหวัดจันทบุรี โดยในขั้นแรกมีการสร้างแบรนด์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก โดยใช้ชื่อ KMK เพื่อง่ายต่อการจดจำ จัดการฝึกอบรมและฝึกสอนการเก็บเกี่ยว รวบรวม คัดเกรดผลผลิต ให้กับสมาชิก ประสานงานกับผู้ประกอบการเพื่อให้เข้ามาประมุลผลผลิต และใช้สถานที่ประมุลเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน หมู่ 4 ตำบลชากไทย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ได้เข้าไปช่วยในการเก็บข้อมูลการประมุล ประสานกับหน่วยงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ในการทำบัญชีของกลุ่ม และประสานงานกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เขาชัยมัญญ ธนาคารกสิกรไทย ในการเปิดบัญชีกลุ่ม

ปี 2561 ปริมาณผลผลิตมั่งคุดของสมาชิกมีจำนวนมากขึ้น ได้มีการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ในการสนับสนุนเครื่องคัดแยกเกรดมั่งคุด และขอใช้สถานที่และอาคารแปรรูปผลผลิตทาง

การเกษตรของเทศบาลชากไทย เป็นสถานที่ในการประมูล จากการดำเนินกิจกรรมที่เห็นผลชัดเจนช่วยแก้ปัญหาของเกษตรกร มีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นมีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี มีการตลาดที่ดีขึ้น ทางสำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ ได้ส่งกลุ่มเข้าประกวดแปลงใหญ่ดีเด่น และได้รับรางวัลชมเชยแปลงใหญ่ระดับประเทศ

ปี 2562) สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างอาคารคัดแยกผลผลิตทางการเกษตร และได้รับการสนับสนุนเครื่องคัดแยกเกรดมังคุดเพิ่มเติม โดยมอบหมายให้สำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ ซึ่งดูแลพื้นที่เป็นคนดำเนินงานโครงการ ซึ่งได้มีการประสานงานกับทางเทศบาลชากไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกๆกิจกรรมของกลุ่ม ช่วยในการจัดเก็บและประมวลผลการประมูลในแต่ละปี ทั้งทางด้านราคา จำนวนผลผลิต เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการผลิต ตลาดและแก้ไขปัญหาในปีต่อไป ช่วยการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผ่านทางช่องทางสื่อโซเชียล ไลน์ เฟซบุ๊ก เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป็นที่รู้จักและเป็นการเพิ่มช่องทางตลาด นอกจากนี้ยังส่งเสริมการพัฒนากลุ่มโดยส่งเข้าร่วมการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในปี 2563 จนได้รับรางวัลชมเชยวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ

ปี 2564) ได้สนับสนุนให้กลุ่มเข้าร่วมโครงการยกระดับแปลงใหญ่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เป็น “บริษัทวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่คิชฌกูฏ จำกัด” เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและต่อยอดในการพัฒนาด้านการตลาดในระดับต่อไป ซึ่งใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลาง

3. ใครหรือหน่วยงานใดที่ร่วมบูรณาการการทำงานและแต่ละหน่วยมีบทบาทอย่างไร

สำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ ร่วมประชุมกับกลุ่มวิเคราะห์ปัญหา เสนอความต้องการของกลุ่ม โดยบูรณาการงานจากกลุ่มงานต่างๆ ในทั้งสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี หน่วยงานภายนอก สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และเครือข่ายเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร โดยมีหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการดังนี้

1. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี อบรมให้ความรู้กับเกษตรกรและประสานสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมวิชาการเกษตร เข้าตรวจประเมินแปลงเพื่อให้ได้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP)
2. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมวิชาการเกษตร อบรมให้ความรู้การผลิตมังคุดคุณภาพ ตรวจประเมินแปลง และออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP)
3. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี อบรมให้ความรู้การพัฒนาเกษตรกรไปเป็น Smart Farmer/Young Smart Farmer
4. กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่าง ศพก. แปลงใหญ่ และ Young smart farmer
5. เทศบาลตำบลชากไทย สนับสนุนอาคาร สถานที่ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
6. สำนักงานจังหวัดจันทบุรี ให้การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ
7. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จันทบุรี ส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพเพื่อให้ทราบต้นทุนการผลิต และความรู้ในการทำบัญชีของกลุ่ม

8. พาณิชย์จังหวัด กรมการค้าภายใน ให้ความรู้ในการจดทะเบียนพาณิชย์ ประธานผู้ประกอบการส่งออก ให้ความรู้ด้านการตลาด ช่วยกระจายผลผลิตและหาช่องทางการตลาด
9. สถาบันการเงิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ธนาคารกสิกรไทย อำนวยความสะดวกในการเปิดบัญชีของกลุ่ม
10. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ให้การสนับสนุนองค์ความรู้ พร้อมสนับสนุนเครื่องตรวจวัดสภาพภูมิอากาศ เพื่อใช้วางแผนการผลิตมังคุด
11. ไปรษณีย์ไทย สนับสนุนการกระจายสินค้า ลดราคาค่าขนส่ง
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ให้ความรู้และนำเทคโนโลยีด้านการจัดการสินค้ามาปรับใช้ ทั้งในด้านการประมวลผลข้อมูล การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการแปรรูป เชื่อมโยงแปลงใหญ่ในอำเภอและนอกอำเภอมาเป็นเครือข่ายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรในชุมชน โดยให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลาง

การบูรณาการร่วมกับเครือข่ายและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ
<p>-อบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิต</p> <p>-วางแผนการผลิตอย่างครบวงจร</p> <p>ส่งเสริมการผลิต / ใช้สารชีวภัณฑ์</p> <p>-ส่งเสริมการรวมกลุ่ม+สร้างเครือข่าย</p> <p>-สนับสนุนอาคารสถานที่ในการดำเนินงาน</p> <p>หน่วยงานที่สนับสนุน</p> <p>พัฒนาที่ดิน,กรมส่งเสริมการเกษตร ,เทศบาลตำบล</p> <p>ชากไทย ,กรมวิชาการเกษตร</p> <p>ตรวจบัญชีสหกรณ์ ,ผู้ประกอบการ, สวทช.</p> 	<p>-พัฒนาบรรจุภัณฑ์</p> <p>-อบรมการแปรรูปให้มีความหลากหลาย</p> <p>พัฒนา+สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ</p> <p>-ปรับปรุงสถานที่ผลิตให้ได้มาตรฐาน</p> <p>หน่วยงานที่สนับสนุน</p> <p>- ท้องถิ่น กสก. กวก. ,พาณิชย์ ,สถาบันการศึกษา</p> <p>สถาบันการเงิน</p> 	<p>-อบรมเพิ่มความรู้ช่องทางการตลาด ออนไลน์</p> <p>-สร้างทีมงานประชาสัมพันธ์และการตลาด</p> <p>-จัดโปรโมชั่นสินค้า</p> <p>-เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า</p> <p>หน่วยงานที่สนับสนุน</p> <p>-พาณิชย์ ผู้ประกอบการร้านค้าปลีก-ส่ง ท้องถิ่น กสก. กวก.</p> <p>สถาบันการศึกษา ,บริษัทขนส่ง สถาบันการเงิน</p>

4. ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการ

- เกษตรกรขาดความเข้าใจในการคัดแยกเกรดผลผลิต และกระบวนการกลุ่ม
- ผู้ประกอบการจ่ายค่าผลผลิตต่ำ
- ปัญหาจากการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-2019 (Covid-19) ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมถ่ายทอด

ความรู้แบบเผชิญหน้าได้ ผลผลิตส่งออกได้น้อยลง

5. วิธีการแก้ไขปัญหา

- อบรมให้ความรู้ในการคัดแยกเกรดผลผลิต โดยบูรณาการกับผู้ประกอบการและกลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
- ประสานงานกับกลุ่ม ผู้ประกอบการ จัดประชุมเครือข่ายแปลงใหญ่ เพื่อออกกฎระเบียบ มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการ
- เสริมความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การประชุมออนไลน์ อบรมการทำตลาดออนไลน์ และจัดงานประชาสัมพันธ์ ออกранแสดงสินค้า

6. ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานประมูลของวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ศิษย์ภูมิ ปี 2560-2564

ปี 2560				ปี 2561				ปี 2562				ปี 2563				ปี 2564			
ปริมาณ สินค้า (ตัน)	มูลค่าสินค้า (ตลาด ประมูล) /(ล้านบาท)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ทั่วไป) /(ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม (%)	ปริมาณ สินค้า (ตัน)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ประมูล) /(ล้านบาท)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ทั่วไป) /(ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม (%)	ปริมาณ สินค้า (ตัน)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ประมูล) /(ล้านบาท)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ทั่วไป) /(ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม (%)	ปริมาณ สินค้า (ตัน)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ประมูล) /(ล้านบาท)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ทั่วไป) /(ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม (%)	ปริมาณ สินค้า (ตัน)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ประมูล) /(ล้านบาท)	มูลค่า สินค้า (ตลาด ทั่วไป) /(ล้านบาท)	มูลค่าเพิ่ม (%)
335.79	17.8	15.14	17.71	598	53.04	43.01	23.3	1,322	67.76	51.09	32.61	1,969	66.93	50.59	32.27	466.58	38.33	30.56	25.41
ราคาประมูลเฉลี่ย 53.08 บาท/กิโลกรัม		ราคาตลาดเฉลี่ย 45.09บาท/ กิโลกรัม		ราคาประมูลเฉลี่ย 88.65 บาท/ กิโลกรัม		ราคาตลาดเฉลี่ย 70.58บาท/ กิโลกรัม		ราคาประมูลเฉลี่ย 51.22 บาท/ กิโลกรัม		ราคาตลาดเฉลี่ย 36.63บาท/ กิโลกรัม		ราคาประมูลเฉลี่ย 33.98 บาท/ กิโลกรัม		ราคาตลาดเฉลี่ย 25.69บาท/ กิโลกรัม		ราคาประมูลเฉลี่ย 82.34บาท/ กิโลกรัม		ราคาตลาดเฉลี่ย 65.66บาท/ กิโลกรัม	

เมื่อมีการจัดทำตลาดประมูลส่งผลให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าในตลาดทั่วไปร้อยละ 17-33 ซึ่งเป็นส่วนต่างที่เกษตรกรจะได้รับแทนที่จะจ่ายให้พ่อค้าคนกลางส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขายผลผลิตได้ทุกเกรดตั้งแต่เกรดส่งออกจนถึงผลมังคุดที่แตกแล้ว มังคุดผลแตกแล้วส่วนใหญ่เกษตรกรจะทิ้ง ไม่เกิดมูลค่า แต่เมื่อเข้ากลุ่มประมูลมีพ่อค้าคนกลางรับไปแปรรูป สามารถขายได้ราคา กิโลกรัมละ 8-10 บาท และสามารถลดต้นทุนได้จาก 8,622 บาท/ไร่ เป็น 7,439 บาท/ไร่ ลดลง 1,183 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.72 จากการรวมกันซื้อปัจจัยการผลิต ทำให้มีต้นทุนลดลง ประมาณ 200 บาท/ไร่ จากการใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตพืช เช่นจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง, ฮอร์โมนไข่, น้ำหมักชีวภาพสามารถลดต้นทุน ได้จำนวน 600 บาท/ไร่ ใช้สารเคมีและปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องและปลอดภัยตามช่วงเวลาการผลิต ลดต้นทุน ได้จำนวน

383 บาท/ไร่ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นจาก 900 กิโลกรัม/ไร่ เป็น 1,019 กิโลกรัม/ไร่ เพิ่มขึ้น 119 กิโลกรัม/ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.2 จากการใช้สารเคมีและปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องและปลอดภัยตามช่วงระยะเวลาการผลิตพืช ผลผลิตเกรดส่งออกมีปริมาณมากขึ้น

-เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มและตัวเกษตรกร สามารถช่วยแก้ปัญหาด้านราคาผลผลิตมังคุดราคาตกต่ำ สามารถบริหารจัดการผลผลิตในช่วงล้นตลาดได้ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เกิดการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ ได้รับรองมาตรฐาน GAP เกิดการพัฒนาตัวเองมีช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างเกษตรกร

ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (ก่อนเข้าโครงการ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย** (หลังเข้าโครงการ)	ส่วนต่าง
ค่าปุ๋ยเคมี	1,832	1,632	200
ค่าปุ๋ยอินทรีย์	1,257	657	600
ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	735	435	300
ค่าฮอร์โมนสารเร่ง	475	455	20
ค่าแรงงาน	2,840	3,040	-200
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	451	350	101
ค่าวัสดุอุปกรณ์	374	165	209
ค่าไฟฟ้า	658	705	-47
รวม	8,622	7,439	1,183

*ค่าเฉลี่ย 5 ปีย้อนหลัง (2560-2564)

ต้นแบบ และเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดกับผู้อื่นได้ มีการสร้างแบรนด์ ของกลุ่มและมีการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนรูปแบบนิติบุคคล นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงาน เรื่องระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างครบวงจรตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด

-เกิดการต่อยอดกิจกรรมสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มมากขึ้น ตอบสนองต่อ BCG เช่น การแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก การผลิตน้ำหมักเปลือกมังคุด เพื่อรักษาโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา เช่น โรครากเน่าโคนเน่าในทุเรียน การผลิตผ้าหมักย้อมโดยสีธรรมชาติจากใบและเปลือกมังคุด การทำถ่านดับกลิ่นจากผลมังคุด มีการเพิ่มช่องทางการตลาด เช่น ตลาดภายในประเทศ ตลาดออนไลน์ ตลาดโมเดิร์นเทรด เพื่อลดการพึ่งพาตลาดต่างประเทศเพียงอย่างเดียว มีการจดทะเบียนพาณิชย์ ภายใต้ชื่อ KMK Group และขอรับรองมาตรฐาน GMP (มาตรฐานรับรองโรงคัดบรรจุ) เพื่อให้เกิดการต่อยอดการพัฒนาและสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น สามารถต่อยอดธุรกิจด้านการตลาดได้ เช่น การรวบรวมผลผลิตเพื่อส่งออกโดยตรง กลุ่มจึงได้หารือร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเขาคิชฌกูฏ โดยมีมติกลุ่มให้ดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ประเภทนิติบุคคล ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภายใต้ชื่อ บริษัทวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่คิชฌกูฏ จำกัด

ความยั่งยืน

- ฮอโมนไข่
- จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง
- น้ำหมักชีวภาพ
- น้ำหมักเปลือกมังคุด
- ปุ๋ยมูลไส้เดือน

- ถ่านมังคุด
- น้ำหมักเปลือกมังคุด
- ผ้ามัดย้อมจากใบมังคุด

- GAP
- อินทรีย์
- ลดการใช้สารเคมี

เกษตรกรรมยั่งยืน

ความยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๕ ความเท่าเทียมทางเพศ : Gender Equality
การบริหารงานไม่แบ่งแยกชาย-หญิง

เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง
สร้างรายได้ให้กลุ่มแปลงใหญ่ และชุมชน

เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ
เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลง

เป้าหมายที่ ๑๑ เมืองและชุมชนยั่งยืน
สร้างเศรษฐกิจชุมชน/สำนึกรักบ้านเกิด

เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
GAP ,เกษตรอินทรีย์ ,ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายที่ ๑๓ รับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น
อนุรักษ์ดินและน้ำ ลดสารใช้สารเคมี ติดตามพยากรณ์สภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ ๑๔ ปกป้อง พื้่นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน
ปลูกพืชผสมผสาน

เป้าหมายที่ ๑๖ สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก
การร่วมมือทำงานระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่

เป้าหมายที่ ๑๗ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
มีการเครือข่ายพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

เป้าหมายที่ ๑ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่
สร้างงาน-สร้างรายได้

เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับ
โภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
สร้างความมั่นคงด้านอาหาร

เป้าหมายที่ ๓ สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี
สำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย
สร้างแหล่งอาหารปลอดภัย (PGS,GAP)

เป้าหมายที่ ๔ เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้
เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน /สถานที่ศึกษาดูงาน

7. รูปแบบ หรือ Model ในการดำเนินการ

8. แนวทางการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ

สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี และสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉกรรจ์ มีแนวทางในการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ โดยการจัดประชุมเชื่อมโยงเครือข่าย เน้นการทำให้เห็นจริง ใช้วิธีการแบบ “พี่สอนน้อง” โดยให้กลุ่มต้นแบบเป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มเครือข่าย ทั้งในอำเภอและต่างอำเภอ รวมถึงจังหวัดใกล้เคียง โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีระบบตลาดประมูลเพื่อสะดวกในการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลการดำเนินงาน เพื่อใช้วางแผนการผลิตและการบริหารจัดการผลผลิตของสมาชิกรายบุคคล และรายกลุ่ม

จากแนวทางข้างต้น สำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉกรรจ์ ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดนำรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่มังคุดฉกรรจ์ (KMK Model) ไปเป็นต้นแบบและขยายผลสู่แปลงใหญ่และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อื่น เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการประมูลมังคุด เกิดกลุ่มประมูลจาก 3 อำเภอจำนวน 6 กลุ่มแปลงใหญ่ และ 1 ลานมังคุด ได้แก่ 1.) วิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ 2.) วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มังคุดตำบลแสง อำเภอเมืองจันทบุรี 3.) วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มังคุดตำบลคมบาง อำเภอเมืองจันทบุรี 4.) วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มังคุดตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี 5.) วิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม 6.) แปลงใหญ่มังคุดตำบลพลวง อำเภอเขาฉกรรจ์ และ 1 กลุ่มลานมังคุดหน้าที่ว่าอำเภอเขาฉกรรจ์ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรกลุ่มอื่นๆเพิ่มมากขึ้น

การนำไปขยายผล

เกิดกลุ่มประมูลจาก 3 อำเภอจำนวน 6 กลุ่มแปลงใหญ่และ 1 ลานมังคุด

9. สาเหตุที่เลือกผลงานนี้ เสนอเข้าประกวดรับรางวัลเลิศรัฐ

แรงบันดาลใจ

เกิดจากการได้เห็นความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชนภายใต้แปลงใหญ่ ร่วมใจแก้งจัน ชุมชนผู้ปลูกกาแฟ น้ำหนาว สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐระดับดีเด่น สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทร่วมใจแก้งจัน ประจำปี 2564 จึงศึกษาหาข้อมูลว่ารางวัลเลิศรัฐ คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร จึงได้ทราบว่า เป็นรางวัลที่ทรงเกียรติมาก ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กรและหน่วยงานราชการ เป็นรางวัลที่น่าภาคภูมิใจ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน และกลุ่มเกษตรกร ในการปฏิบัติงานและดำเนินกิจกรรม จึงมีความคิดว่า หน่วยงานของเรามีศักยภาพมีกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง มีผลงานเป็นเชิงประจักษ์สามารถเป็นต้นแบบให้หน่วยงานหรือกลุ่มเกษตรกรทั่วไปได้ ควรที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ให้กับสาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ เพื่อที่จะเป็นต้นแบบซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาขยายผลต่อไป จึงเลือกผลงานแปลงใหญ่มังคุดคิซมกัญญา เข้าประกวด โดยใช้ชื่อผลงานว่า “มังคุดแก้งจัน คนทำแปลงใหญ่มังคุดคิซมกัญญา”

แนวทางการวิเคราะห์ว่าจะส่งในสาขาใด

ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับรางวัลเลิศรัฐ แต่ละสาขา ว่ามีหลักเกณฑ์เงื่อนไขอย่างไร เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแล้วพบว่า สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทร่วมใจแก้งจัน มีความเหมาะสมและตรงประเด็นที่สุด เพราะเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ จากปัญหาการขาดผลผลิตมังคุดที่ไม่แน่นอน เกิดจากการร่วมมือจากกลุ่มเกษตรกรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหา มีการนำทรัพยากร (สวนมังคุด) ที่มีอยู่มาพัฒนา เกิดตลาดรูปแบบใหม่ ปรับทัศนคติ การขายสินค้าแบบเดิมๆ ส่งผลให้สินค้าได้รับการพัฒนาคุณภาพ เกิดรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงเลือกสาขานี้ในการส่งผลงานเข้าประกวด

10. การประสานการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเตรียมเสนอประกวดรับรางวัลเลิศรัฐ

-ประสานงานสำนักงานเกษตรจังหวัด กลุ่ม/ฝ่าย สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชีเมียง ในการเตรียมการนำเสนอ โดยชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับรางวัลเลิศรัฐ พร้อมแบ่งการทำงาน ดังนี้

-กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมนำเสนอผลงาน ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเขาชีเมียง จัดเตรียมข้อมูลการนำเสนอ การประสานงานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ กลุ่มเครือข่าย เตรียมความพร้อมและซักซ้อมการนำเสนอผลงาน

-กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ประสานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จัดเตรียมสถานที่ลงตรวจประเมินผลงาน ณ แปลงเกษตรกร

-กลุ่มอารักขาพืช และกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร จัดเตรียมสถานที่ลงตรวจประเมินผลงาน ณ ที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่คิซมกัญญา

-สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ประสานงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จันทบุรี เพื่อขอใช้สถานที่ต้อนรับคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินผลงาน โดยสนับหื้องประชุมพร้อมอุปกรณ์ในการนำเสนอผลงานภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

-สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชีเมียง ประสานงานหน่วยงานในพื้นที่เข้าร่วมให้กำลังใจและนำเสนอข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง และเตรียมนำเสนอข้อมูลของกลุ่ม

-กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่คิซมกัญญา ประสานงานสมาชิกและเครือข่าย ในการนำเสนอผลการดำเนินงานและความร่วมมือกับหน่วยงาน

-หน่วยงานอื่นๆ ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี , สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี , ผู้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จันทบุรี กรมวิชาการเกษตร, สำนักงานพาณิชย์

จังหวัดจันทบุรี, สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี, ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จังหวัดจันทบุรี แจ้างประสานขอความร่วมมือผ่านทางโทรศัพท์ และทำหนังสือแจ้างเป็นทางการเพื่อให้เกิดการรับทราบในทุกระดับชั้น

-กลุ่มเครือข่ายแปลงใหญ่มั่งคุด ประมูล จำนวน 6 แปลง ประสานขอความร่วมมือผ่านทางโทรศัพท์ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในการนำเสนอผลงานและร่วมให้ข้อมูล

11. การเตรียมความพร้อมในพื้นที่

- จัดเตรียมสถานที่ จำนวน 3 จุดคือ

จุดที่ 1 ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน เป็นผู้นำเสนอผลงานในภาพรวม ต่อหน้าคณะกรรมการ กลุ่มเกษตรกร เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการนำเสนอในภาพรวม ตอบข้อซักถามของคณะกรรมการ เครือข่ายและหน่วยงานให้ข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติม

จุดที่ 2 ตัวแทนเกษตรกรพาลงพื้นที่สวนมั่งคุด เพื่อสาธิตการเก็บและคัดมั่งคุดภายในสวนก่อนนำไป ประมูลที่กลุ่ม

จุดที่ 3 ตัวแทนจากสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉิมชฎ 1 คนและคณะกรรมการ/สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ นำเสนอผลงานขั้นตอนการประมูลมั่งคุด การทำงาน/บริหารของของกลุ่ม และผลิตภัณฑ์แปรรูป ณ ที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มั่งคุดศิษชฎ

- ประสานงานกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ เครือข่ายแปลงใหญ่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตรวจบัญชีสหกรณ์, กรมวิชาการเกษตร, พาณิชยจังหวัด, พัฒนาที่ดินจังหวัด, สถาบันการศึกษา ฯลฯ ร่วมตอบข้อซักถามและนำเสนอผลงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

- ประสานเกษตรกรเจ้าของแปลงและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการเตรียมความพร้อมของสถานที่จัดงาน พร้อมคัดเลือกตัวแทนในการนำเสนอผลงาน

12. การเตรียมการเพื่อรองรับการลงพื้นที่ของกรรมการ

- ประชุมชี้แจงการดำเนินงานในภาพรวมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้มีความชัดเจน

- ฝ่ายประสานงานและนำเสนอผลการดำเนินงาน กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉิมชฎ

- ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ (เน้นการสาธิตและแสดงให้เห็นขั้นตอนที่เกษตรกรทำจริง)

จุดที่ 1 นำเสนอผลการดำเนินงานในภาพรวม กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉิมชฎ

จุดที่ 2 จำลอง สาธิตการทำงานของเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิตร่วมกับเกษตรกรเจ้าของพื้นที่

จุดที่ 3 นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และผลิตภัณฑ์แปรรูปสำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉิมชฎ ร่วมกับกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและกลุ่มอาชีพพืช

13. ข้อเสนอแนะ / คำแนะนำ / ความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจประเมิน

- ควรทำเป็นโมเดลเพื่อใช้ขยายผลไปในการบริหารจัดการพืชอื่นๆ